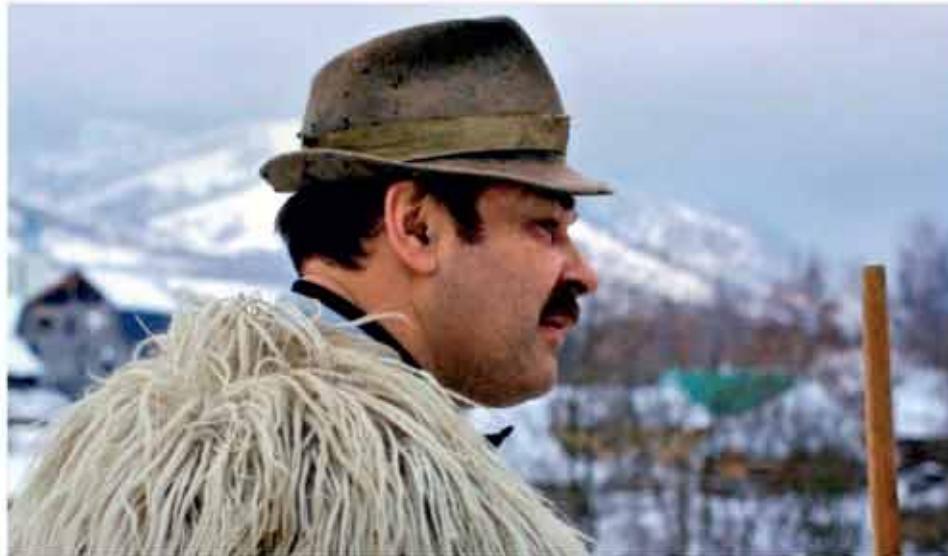

КОЛОЧАВА

с. Колочава міжгірського району Закарпатської області

Тема номера:

Фотоетюди: Колочава – 2013

Цей 27-й номер колочавського літопису є дещо незвичним. Читач через фотосюжети-2013 зможе ознайомитись із сучасною Колочавою, дізнатись, чим жили колочавці протягом року, що минув. З'ясувалось, що найбільше чекають чергового номеру газети колочавці-емігранти, яких життя розкидало не лише по всіх областях України, а й по всьому світу. Вони сумують за рідними селом, своїми односельчанами, рідними, і саме вони з нетерпінням чекають новин з Колочави, просять побільше інформації та фото-етюдів з їхньої малої Батьківщини. У Колочаві життя по-справжньому вирue, наче у великому місті. Про це переконливо свідчать фотосюжети-2013 року.

Січень

Нова традиція – новорічна ялинка в центрі Колочави

В 2013 р. вперше за ініціативи сільського голови Худинця Василя започатковано зустрічати Новий рік всією громадою села. В центрі села на Широких поблизу сільської ради було встановлено величну ялинку. Охочих послухати новорічні куранти та зустріти Новий рік по – колочаськи зібралось чимало. Для молоді ця новинка стала ще однією «фішкою» нашого села. Столиця колочавських присілків – Лази в новорічну ніч неначе нагадувала в мініатюрі столицю України – Хрещатик. Новорічно – святковий концерт за участю колочавських акторів пригадували ще і в літку. Цією традицією зустріли і Новий 2014 рік.

Купання на Водохреща

Що таке Водохреща? Цикл новорічних та різдвяних свят завершується святом Хрещення Господнього. Свято Водохреща (Хрещення Господнього) святкується 19 січня. Ця дата являється незмінною з року в рік. Згідно Біблії саме в цей день був похрещений Ісус Христос, коли досяг 30-ти річного віку. Так почалося його відкрите служіння народу. Найсміливіші християни в цей день здійснюють купель у крижаній воді. Тепер і в Колочаві є такі сміливці – християни.

Січень

Різдвяні колядки

Різдвяні свята за церковним календарем в Україні починаються з 6 січня (Святвечір) і завершуються 19 січня (Водохреста). У Колочаві ці свята одні з найулюблених. Особливо радіють діти, адже за колядки можна добре заробити. Немає такої хати, щоб під час Різдвяних свят у ній не побували колядники. У Колочаві колядують родинами, вулицями, церковними громадами. Колядують і колочавці—«пугарі», що приїжджають до батьківської хати на свята.

Лютий

Національна спілка краєзнавців області родом з Колочави

4 лютого 2013 р. в Колочаві відбувся перший етап установчих зборів новоствореної Закарпатської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. 14 березня 2013 р. в м. Ужгороді конференція затвердила Статут обласної організації краєзнавців. До числа перших засновників – пionерів цієї організації – увійшли 16 колочавців. Керівником обласних краєзнавців обрано великого шанувальника Колочави – Делегана М.В., багаторічного керівника Державного архіву Закарпатської області.

Березень

Президент Словаччини Р. Шустер – гість Колочави

Другий Президент Словаччини Рудольф Шустер (роки керівництва: 1999–2004) 11 та 12 березня 2013 р. перебував у Колочаві з приватним візитом. Із великом захопленням він особисто знімав на відео та фото всі театралізовані дійства, які демонстрували йому екскурсоводи музею комплексу «Старе село». Екскурсійне обслуговування здійснював Станіслав Аржевітін. Супроводжував гостя художник Василь Свялявчик. Згодом Рудольф Шустер передав до музею добротний фільм власного виробництва про побачене в Колочаві.

Беоезень

Презентація Колочави на туристичних виставках

Туристична агенція «Ажіо – Тур» (м.Київ, філіал в Колочаві) бере участь у всіх головних виставках, що відбуваються в Україні. У 2013р. про музейну Колочаву дізнались на Х українському туристичному форумі «Українське літо – 2013» (Київ, 25.03.13 р.), Українській виставці національних природних парків (Київ, 23.04.13 р.), Міжнародній виставці–ярмарці «Тур–Експо–2013» (Львів, 28.10.13), Ужгородській виставці «ТурЄвроЦентр– Закарпаття» (Ужгород,14.09.13). Новий туристичний сезон 2014 р. «Ажіо–Тур» розпочав з участі у Міжнародній туристичній виставці в м. Брюно (Чеська Республіка,16.01.14). За сприяння та підтримці наших чеських друзів й одночасно великих шанувальників колочавської культури Мартіна Мітаса та Іво Докупіла від тепер про туристичну Колочаву дізнались десятки великих міжнародних туристичних агенцій. У планах – вихід найближчим часом на російський та угорський туристичні ринки.

Шафранове поле в Колочаві

Чому єдине шафранове поле в Колочаві розташувалось саме в Чертежику? А ви зайдіть в Старе село, коли зіде сніг і отримаєте відповідь. «Шафран» – з латинського Crocus, в літературі частіше вживається як «крокус». Шафран (крокус) – це декоративна квітка неймовірної краси, що розцвітає серед засніжних галявин. У харчовій промисловості використовується як помаранчевий барвник. У декоративному мистецтві вживається як добавка до різноманітних фарб для написання рукописів, золотозамінних розписів тощо. Колочавські «колодзрики» і крокуси – перші провісники весни і наближення Пасхальних свят.

Квітень

Дистанційні університетські курси Колочава – Київ

У 2011 р. вперше на Закарпатті Київський національний педагогічний університет ім. Драгоманова запровадив локальний центр дистанційного навчання в Колочавській ЗОШ I–III ст. №1. Ініціаторами цього наукового проекту стали проректор університету Анатолій Кудін і народний депутат України Станіслав Аржевітін. Останнім було закуплено необхідне обладнання для зв'язку Колочави з Києвом. Дистанційна система навчання дає можливість колочавським учням поглибити свої знання не виїжджаючи з рідного села, добре підготуватись до ЗНО. Тобто, перебуваючи за партами колочавської школи учні мають можливість в реальному часі спілкуватись із столичними професорами та викладачами. По закінченні курсів вручаються державні сертифікати, як візитні картки для вступу і навчання за державним замовленням в учбових закладах України. За три роки дистанційного навчання було отримано більше 50-ти сертифікатів. Колочавці стали в Закарпатті першопрохідцями дистанційного навчання із столицею України.

Макар Василь – рекордсмен по кількості публікацій в газетах і телепередачах

У Колочаві розташована єдина в Україні приватна птахоферма рідкісних птахів. Більше двох тисяч папуг та голубів розвів знавець пташиної мови Макар Василь Йосипович. На сторінках газет він більше відомий як Швеган. Однокласники знають, що Василь птахівництвом захопився ще в дитинстві. Перший поштовий голуб у нього з'явився, коли йому було 9 років. Спіймав його випадково на подвір'ї. Із цього все й почалось. Згодом Василь об'їхав

усю Чехію в пошуках унікальних птахів. Тепер може похвалитись різноманітними виходцями з Америки, Нової Зеландії, Африки... Має 18 рідкісних порід спортивних, поштових, декоративних. Його улюблениці беруть участь у змаганнях, літають у напрямку Колочава – Москва і назад. Є голуби – туркоти різних барв і видів, голуби – павичі, якобіани. Із папуг вражают хвілясті, бернарди лімцеві, пеннти, брабанти, гірські... Та що там говорити. Краще піти і подивитись.

Завдячуючи унікальній птахофермі Швегана – Макара про Колочаву дізнались ще більше людей як в Україні, так і в наших закордонних сусідів. А сам Василь став колочавцем №1 за кількістю публікацій на сторінках газет та в різноманітних телепередачах. Це подяка за красу, яку він створив своїми руками і серцем.

Великдень

Великдень ("Великий День") – найбільше християнське свято. Цей день вважається днем Воскресіння Ісуса Христа і має ще одну назву – Пасха. Великдень багатий різноманітними народними звичаями. До цих пір ніхто достеменно не знає, чому напередодні цього «Великого Дня» у селах розпалиють великі багаття (палять колеса). Одні стверджують, що колись люди жили по різних полонинах і горах, не мали сучасних календарів і на

найбільше християнське свято – Воскресіння Ісуса Христа, скликались в такий спосіб на святкування наступного дня до церкви. Інші стороожили розповідають, що в цей день багаттями люди відганяли від себе злих духів (великі біди). За однією з легенд велике багаття – наче одна велика свічка для вшанування пам'яті всіх померлих. Таких легенд дійсно є декілька десятків. Але які б із них не були найбільш достеменними, колочавці сторіччями зберігають дідівську традицію розпалювати ватру і в такий спосіб підтримують духовний зв'язок з минувшим.

День села – 2013.

Вперше День села Колочави започаткований 24 квітня 2008 року. З того часу у першу неділю травня проводиться щорічне святкування. З кожним роком це свято стає масовішим і цікавішим. У 2013 р. Колочава святкувала своє 550–річчя! Особливо раді дітлахи, адже вони мали можливість розважатися на різноманітних атракціонах та каруселях. Родзинкою програми став дзвінкий голос «отамана Карпат» Івана Поповича – народного артиста України. Дві години співак дарував свої пісні гостинним колочавцям. Споглядаючи довколишню красу, він час від часу у мікрофон вигукав: «Цей край – справжній рай!». Ветеран чеської поліції Мілош Лічка вручав відзнаки своїм друзям із Колочави, які зберігають чеську культуру і опікуються могилами жандармів, що загинули у 30-х роках минулого сторіччя на теренах села в пошуках розбійника-опришка Шугая.

Вперше в рамках святкувань було проведено публічний конкурс на знання односельчанами 7 чудес Колочави: музей (10), пам'ятники (25), птахоферма Василя Макара, долина крокусів у музеї Старе село (урочище Чертежик), мінеральне джерело «Боркут», школа вівчарства (керівник Мацола Іван), найвища гора на Міжгірщині Стремба (1719 м.).

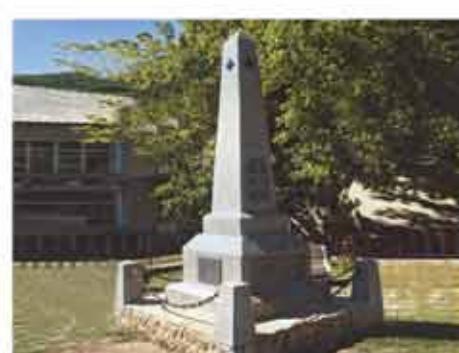
Родзинкою свята став виступ випускників 1978 р., які в цей день святкували 35 – річчя завершення навчання в школі. Крім того, цього дня ще один відомий колочавський киянин 30- річний керівник столичної швидкої допомоги Андрій Штаер, презентував свою книгу «ОЗ». День села завершився дискотекою та святковим салютом від Аржевітіна С. під нічним зоряним небом.

День Перемоги

Святкування 9 травня Дня Перемоги стало одним із традиційних свят у Колочаві. У нашому селі встановлений чи не єдиний у Закарпатті пам'ятник «Примирення», на якому викарбувані прізвища односельчан, загиблих в Другій світовій війні у різних арміях: і радянській, і мадярській, і чеській. У часи незалежності України радянський обеліск був реконструйований і народом названий як пам'ятник «Примирення». Станом на травень 2013 р. із майже 600 учасників війни 1939 – 1945 р.р. залишились живими лише 5 колочавців: Беца Андрій Михайлович (радянська армія), Савка Михайло Миколайович (угорська армія), Іваниш Василь Васильович (угорська армія), Гавріль Іван Олексійович (радянська), Беля Іван Олексійович (радянська). Крім того, в тій війні загинуло майже 400 осіб із числа єврейської громади Колочави. Їм теж встановлено пам'ятний обеліск у вигляді символічної мінори.

У часи Першої світової війни (1914–1918 рр.) загинуло і поранено майже 250 колочавців (тогочасна Нижня і Верхня (Негровець) Колочава). Їх прізвища теж викарбувано на окремому пам'ятнику.

Травень

Фестиваль «Проводи отар на полонину»

26 травня 2013 р. на Синевирському перевалі відбулося щорічне традиційне свято „Проводи отар на полонину”. Колочавці завжди є найактивнішими його учасниками, адже вівчарство було найдревнішим і найголовнішим промислом селян. Сьогодні важко уявити колочавську хату без сиру, бринзі, вурди чи молока. Саме тому це свято так шанується поміж людей. До речі, в Колочаві діє єдина в Україні «Школа вівчарства» (керівник Мацюла Іван), а центр села прикрашає дивовижний пам'ятник «Вівчарю».

Випускникам 1978 р. – 35 років після школи!

Ні в кого немає сумніву, що саме випускники 1978 р. є найбільш згуртованими, активними і зразковими випускниками в Колочаві. Ми не пропустили жодної ювілейної зустрічі: відзначали 10, 15, 20, 25, 30-ту річницю. У 2013 р. на черзі була наша 6 зустріч з того часу, як ми залишили шкільні парті. Про масштабність та насиченість нашого святкування свідчить сама програма. Ось її короткий зміст: шкільна лінійка, покладання квітів до пам'ятника «Вчительці з України», відкритий урок у «великому» класі,

екзаменаційний іспит, перегляд фільму «Памятай учителя», шкільний танцювальний конкурс тощо. Далі випускники на сільському цвинтарі вшанували вчителів і однокласників, які відійшли у вічність. Серед нас, на жаль, вже немає 22 шкільних друзів. Далі було найцікавіше: випускники-78 взяли участь у святкуванні Дня села – 2013 театралізованим виступом, а згодом на подвір'ї музею комплексу «Старе село» відбувався шкільний фестиваль «Колочавський лопташ» та «Колочавська ріплянка». На завершення майже 100 учасників-випускників із колишніх 5-ти десятих класів 1978 р. факельною ходою пройшли селом і на шкільному майданчику, де завершувалась программа Дня села, подарували всім присутнім колочавцям святковий феєрверк. Про те, що свято вдалося на славу, засвідчує фотосесія – «Випускнику 1978 р. – 35!»

18-й футбольний шкільний турнір на честь учителя Михайла Аржевітіна

Із 1996 р. у Колочаві проводиться щорічний турнір між спортсменами—школярами, присвячений пам'яті ветерана війни, колишнього вчителя фізкультури Колочавської середньої школи Михайла Івановича Аржевітіна. Цього року змагання проводились на сучасному міні-стадіоні у Брадольці. Перше місце вибороли школярі з Негрівця, за ними — брадольчани та синевирці. А серед молодших груп найсильнішими виявилися господарі майданчика — учні Брадольця, друге і третє місця відповідно здобули команди шкіл Горба та Мерешора. Всі команди—учасниці розігрались додому з подарунками і призами.

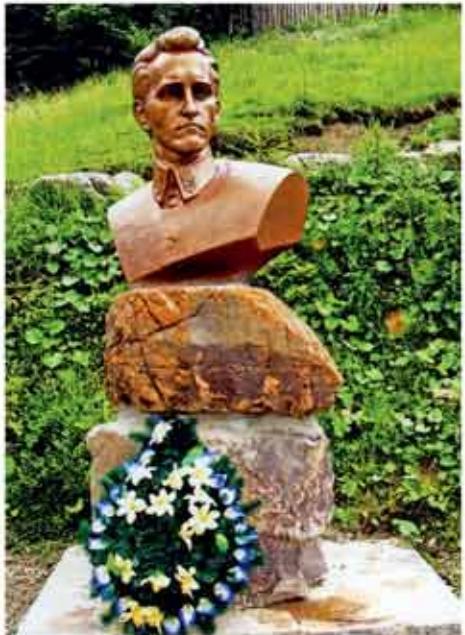
Ріплянка — новий бренд Колочави

15 червня 2013 р. відбулась знакова подія — у Колочаві проходив перший в Україні «Фестиваль ріплянки». Будь-хто на Міжгірщині вам скаже, що саме Колочава є «столицею» цієї страви на Верховині. Секрети приготування ріплянки знають лише тут. Коли ужгородське телебачення опитувало своїх глядачів «Що таке ріплянка?», більшість відповідала, що, очевидно, це якася хвороба, інші — це якийсь напій. Відтепер у всій Україні знають, що колочавська ріплянка — це картопляне пюре (мняцкані ріпа), до якого додають кукурудзяне (мелайнє) борошно, а приправляють бринзою, шкварками, яйцями та іншими власними рецептурними добавками. Фестиваль проходив на території скансену «Старе село». Головним дійством програми став конкурс приготування ріплянки по-колочавськи, участь у якому взяло аж два десятки місцевих майстрів цієї дивовижної

страви. Головою оргкомітету було обрано головну кухарку Колочави Олену (Лялю) Сюгай-Шпілька. Оцінювало конкурс кваліфіковане журі в складі 25 журналістів з Києва, Львова та Ужгорода. Спостерігали за ходом змагань начальник управління культури облдержадміністрації Ю.Глеба, директор Національного природного парку «Синевир» М.Дербак, голова Міжгірської райради І.Ярема, сільський голова І.Худинець, сільський голова с.Лопухово М.Фіцай. Переможцем конкурсу стала педагог Наталія Тумарець. Друге місце посіла Олена Росада. Третє місце поділили між собою Оксана Драч та Лілія Павлюк. Всі учасниці конкурсу отримали призи та подяки від керівництва району та області. Особливою прикрасою фестивалю стали традиційні театралізовані дійства у виконанні «народного» театру Колочави. Запальна колочавська коломийка привернули до себе увагу не менше, ніж ріплянка. Отже, хто хоче скуштувати колочавської ріплянки або продемонструвати власний рецепт, завітайте на фестиваль, який традиційно буде проходити в другу суботу червня.

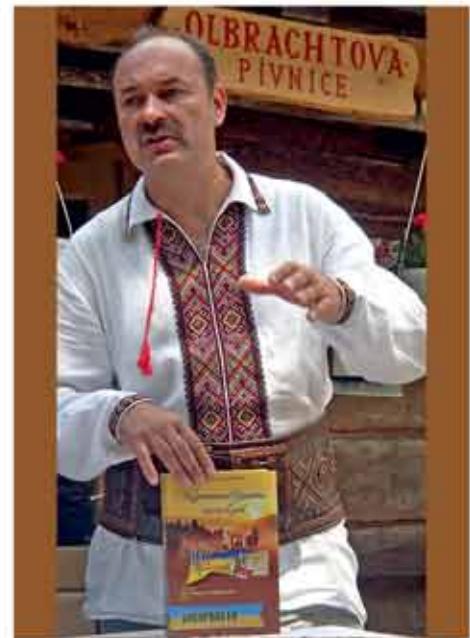

Червень

Прем'єра презентації книги «Карпатська Україна» у Колочаві

У червні 2013 р. Василь Пилипчинець в газетах «Верховина» та «Срібна Земля «Фест» писав: «Уродженець Колочави С.Аржевітін спочатку видав дослідження солідного ф'ятуною про своє рідне село над Тереблею в книгах «Шугай» та «Релігія», а тепер презентовано новий творчий доробок – книгу-фоліант за назвою «Карпатська Україна: епоха в добі». Цього разу автор розповідає про героїчну і трагічну сторінку долі українського народу – національно-визвольний рух на Закарпатті. В іншій газеті «Україна молода» (26.04.13) Іван Леонов сповіщав: «Чеху – вон! Мадяру – вон! Січі – зброю!» – саме під такими гаслами та під «канонаду» холостих пострілів із рушниць відбулася 14 червня театралізована презентація в Колочаві чергової книги С.Аржевітіна. Це відбулося в створеному ним музей-скансені просто неба «Старе село». Одночасно з книгою було відкрито експозицію «Карпатська Січ» в музеї-автобусі 30-х років минулого сторіччя. Поруч встановлено бюст Романа Шухевича – одного з «будівничих» Карпатської Січі в Хусті.

14 червня – інфотур для журналістів у Колочаві

14 червня у День народження до Аржевітіна «На ватру» в Колочаву прибуло два десятки журналістів з Києва, Львова, Ужгорода. Серед гостей були представники: журнал «Лиза», журнал «Добрые советы», газета «Факти», газета «Високий замок», журнал «Мандри», Інтернет-портал «Travelplanet» Інтернет-портал «Tourua», журнал «Едем в отпуск», Інтернет-портал «Uktourism», журнал «Автолюкс», журнал «Міжнародний туризм», газета «Урядовий кур'єр», Асоціація журналістів «Туристичний прес-клуб Україна», газета «Трибуна», Міжгірська «Верховина», «Україна молода».

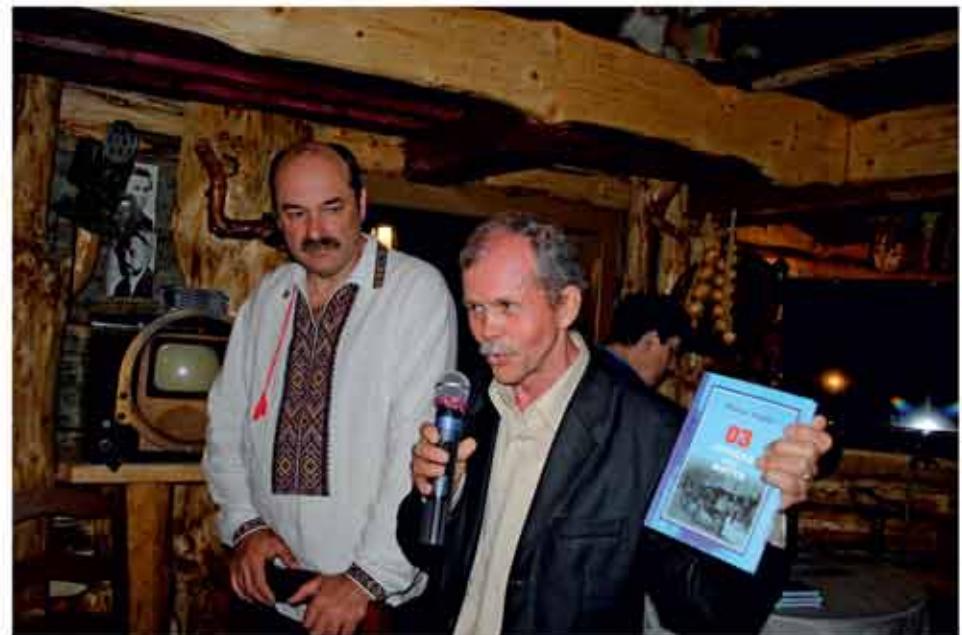
Ось що вони побачили в Колочаві і написали про це.

15-й письменник Колочави

Побачила світ ще одна книга письменника з Колочави. На цей раз свою письменницьку роботу презентував Штаєр Андрій разом зі своїм сином Андрієм. Книга присвячена трудовим будням швидкої допомоги «03», професії, якій все своє життя присвятив Штаєр Андрій, а тепер продовжує його син Андрій Андрійович. Їхня книга, як і професія, називається «03». Штаєр Андрій став 15-м книготворцем з Колочави. Раніше свої творчі праці презентували: Хланта Михайло Петрович, Штаєр Іван Васильович, Фриган Іван Степанович, Буркало Іван Григорович, Малета Василь Дмитрович, Росоха Олена Петрівна, Дербак Ганна Володимирівна, Рущак Марія Юріївна, Шмулига Іван Йосипович (Приборжавське), Малета Василь Михайлівич (Міжгір'я), Тумарець Наталія. Наразі готується до видання поезія Кливець Вікторії Юріївни, завершує упорядковувати свою поетичну творчість Мацола Іван Петрович.

Отже, Колочава вже доказала, що є «столицею» закарпатського кіно (16 кінострічок починаючи з 1933 р.), а тепер бореться за село, про яке написано найбільше книг. Ці досягнення будуть представлені в окремих експозиціях в музеї «Старе село», які плануються до відкриття у цьому році. Ми таки здивуємо всіх своїми талантами!

Нові експозиції музею-скансену «Старе село»

Колочавський музей-скансен «Старе село» Національною спілкою краєзнавців України у грудні 2009 р. на Всеукраїнському конкурсі громадських музеїв визнаний музеєм №1 серед 5 тисяч недержавних музеїв у нашій державі. Цей високий статус зобов'язує постійно вдосконювати музей, поповнювати його новими експозиціями. У 2013 р. музей поповнився експозицією «Карпатська Україна», партизанською склепанкою розвідгрупи «Закарпатці» (про це описано в інших розділах цієї газети), а також садибою «Радянська хата». Це вже 23 садиба на території скансену. Як стверджують туристи, кожен із 20-ти будинків за своїм змістом, наявними експонатами та експозиціями по своїй суті є окремим музеєм. Музей-садиба «Радянська хата» є ніби завершенням екскурсійної подорожі життебуття колочавців від часів австро-угорщини (початку 19 сторіччя), аж до завершення радянської епохи (кінець 20 ст.). Тобто, шлях від постолів до телевізорів. У 2014 р. планується відкрити музей «Колочавської книги» та оновлений (вже на території музею, а не в лісі) музей «Бункер Штаєра». Музей «Книги» повинен довести відвідувачам, що Колочава є селом-лідером не лише по кількості музеїв (10) та пам'ятників (25), а й по кількості написаних книг (блізько 50) і відзнятих фільмів про село (15). У 2014 р., нарешті, «поїде» і колочавська «Вузькоколійка». «Столиця закарпатської сільської культури» – так повинна називатись Колочава вже сьогодні. Хто хоче в цьому переконатись, нехай завітає в гості або перегляне три десятки альманаху «Нова Колочава»!

Колочава і Семіли вирішили «одружитись»

З боку Колочави підпис під документом про «одруження», а точніше про «сватання», ставила в.о. голови села Тетяна Дербак, з боку чеської Семіли староста міста Ян Фарськи. Так було підписано попередній Протокол про співпрацю двох громад – села Колочави і чеського міста Семіли, де нардився чесько-колочавський письменник Іван Ольбрахт. Ратифікація угоди відбулася у серпні 2013 р.

Колочава – село чеське! Таке гасло часто можна зустріти на шпалтах чеських чи закарпатських газет. І це дійсно так. Щороку село відвідає десятки тисяч закордонних туристів, серед яких переважна більшість – чехи. Для

чеських туристів діє спеціальний туристичний маршрут «Чеська Колочава». У музейній справі Колочави широко представлена культура чехословацького періоду: музей-скансен «Старе село», музей «Чеська школа», пам'ятник та музей І.Ольбрахту, впорядковані могили чеським стражникам Войтеху Кубіну, Йозефу Зеленку та вахмістрам Олдріху Грабалу, Йозефу Гофману. Багато чеських експонатів представлено в музеї «Колочавська вузькоколійка». Саме за чеського періоду у 30–40-х роках минулого сторіччя в селі Колочава розпочалась «ера закарпатського кіно». За цей час чеськими кінематографами було знято багато фільмів. Серед них: «Марійка невірніця», «Микола Шугай», «Ольбрахт і Колочава» та інші. Сьогодні це все відтворено в садибі-музеї «Ольбрахтова півніца», де на вході на гостей чекає сам І.Ольбрахт.

17-й фестиваль «Колочавське відлуння Тереблянської долини»

4 серпня 2013 р. був проведений 17-й етнографічний україно-чесько-слов'яцький фестиваль «Колочавське відлуння Тереблянської долини». У рамках святкування відбулось офіційне підписання угоди про співпрацю між селом Колочава (сільський голова Василь Худинець) і містом Семіли (староста міста Ян Фарський). Попереднє підписання угоди було у травні 2013 р., і ці наміри були скріплени підписами в.о. голови села Т.Дербак та старостою Я.Фарським. Саме у м. Семіли народився відомий чеський письменник Іван Ольбрахт, який довгий час в 30-х роках минулого сторіччя проживав і творив у нашому селі Колочава. На святі був присутній і Генконсул Чеської Республіки у Львові Давід Павліта, великий шанувальник Колочави. Народний артист України Павло Дворський зачарував публіку своїми запальними піснями. Фестиваль проводиться щорічно у першу неділю серпня. Дату проведення фестивалю організатором Наталією Тумарець вибрано не випадково – 16 серпня 1921 р. загинув відомий колочавських опришок, головний герой романів І.Ольбрахта Микола Шугай.

Колочава – чеське село на Закарпатті

Історія села Колочава (Міжгірський район, Закарпатської області) тісно пов'язана не тільки з культурною спадщиною України, а й з культурою Чехії. У цьому можна переконатись, відвідавши Колочаву, де на сьогоднішній день діє вже 10 музеїв та встановлено 25 пам'ятників та скульптурних композицій.

Щороку село відвідує десятки тисяч туристів, і серед них переважають саме чехи. Для чеських туристів діє спеціальний туристичний маршрут «Колочава – село чеське». У музейній справі Колочави широко представлена культура чехословацького періоду: музей-скансен «Старе село», музей «Чеська школа», пам'ятник та музей І.Ольбрахту, впорядковані могили чеським стражникам Войтеху Кубіну, Йозефу Зеленку та вахмістром Олдріху Грабалу, Йозефу Гофману. Багато чеських експонатів представлено в музеї «Колочавська вузькоколійка». Особливо популярним серед туристів є музей «Чеська школа», в якому розташовано погруддя Президента Чехословацької республіки Т.Г. Масарика. Експозиція готовилася за спогадами колишніх колочавських учнів чеської школи та за сприянням академіка Миколи Мушинки з Пряшівського університету (Словаччина) і, особливо, доктора Франтішека Гибела, колишнього директора музею Яна Коменського (Чехія), які і розрізали стрічку при відкритті музею.

Саме за чеського періоду у 30–40-х роках минулого сторіччя в селі Колочава розпочалась «ера закарпатського кіно». За цей час чеськими кінематографами було знято багато фільмів. Серед них: «Марійка-невіриця», «Микола Шугай», «Ольбрахт і Колочава» та інші.

Колочава – особливе село на Закарпатті, розташоване по сусідству з озером Синевир у мальовничій Тереблянській долині, на території Національного природного заповідника.

Чудові гірські краєвиди, чисте повітря, мінеральна вода та гостинність місцевих мешканців зроблять Ваш відпочинок приемним і корисним. На території музейних комплексів діє затишне кафе «Ольбрахтова півніца». Із питань відвідання колочавських музеїв, навчання у Школі вівчарства, організації екскурсій та театралізованих дійств, походів у гори, катання на конях та квадроциклах, бронетранспортері і каретах-кучіях, трансферів, харчування, проживання та відпочинку у селі Колочава звертайтесь до туристичного оператора «Ажіо-тур».

KOLOČAVA- ČESKÉ VESNICE V ZAKARPATÍ

Historie obce Koločava (Mižhirskij kraj, Zakarpatská oblast), úzce souvisí nejen s kulturním dědictvím na Ukrajině, ale také kulturou České republiky. Můžete vidět, když navštívíte muzeum Koločava, že tam dnes provozuje více než 10 muzeí a je 25 památek a soch. Každý rok obec navštíví desítky tisíc turistů, z nichž většina jsou jen Češi. Pro české turisty existuje speciální turistická trasa "Koločava - Česká vesnice". V Muzeologie Koločavy široce předložena kulturačeskoslovenské období: muzeum - skansen "Stará vesnice", muzeum "Česká škola", památná a muzeum I.Olbrahtha, uspořádány hroby české stráže pro: Vojtěch Kubín, Josef Zelenko a vachtmistr Oldřich Hrabal, Josef Hoffmann. Mnoho českých exponátů jsou v muzeu "Koločavská úzkokolejná železnice". Obzvláště populární mezi turisty je muzeum "Česká škola", ve kterém jsou busty prezidenta Československé republiky T.H. Masaryka. Expozice byla připravena podle vzpomínek bývalých koločavských žáků české školy a ve spolupráci akademika Mykoly Mušinky z univerzity v Prešově (Slovensko) a zvláště Dr. Františka Hybela, bývalý ředitel muzea Jana Komenskoho (Česká republika), a kteří přestříhl pásku při otevření muzea.

Právě v Českém období ve 30-40-tých let minulého století v obci Koločava začala se "éra Zakarpatského filmu". Během této doby česká kinematografie natočila spoustu filmů.

Například: "Marijka zrádkyně", "Mykola Šuhaj", "Olbracht a Koločava" a další. Koločava - zvláštní vesnice v Zakarpaticích, terénu se nachází hned vedle jezera Synevyr v malebném Tereblyanském údolí na území Národního přírodního rezervace. Nádherné výhledy na hory, čistý vzduch, minerální voda a pohostinnost místních lidí dělají Váš pobyt přjemný a obohatující. V muzejním komplexu provozuje unikátní kavárna "Olbrachtova pivnice". V případě dotazů o návštěvě muzeí, vzdělávání ve škole „chov ovcí“, výlety a divadelní představení, turistika v horách, jízda na koni a čtyřlůžkové cykly, obrněných transportérů a kočár-koči, transfery, stravování, bydlení a rekreace v obci Koločava prosím kontaktujte cestovní kancelář "Agio-tour".

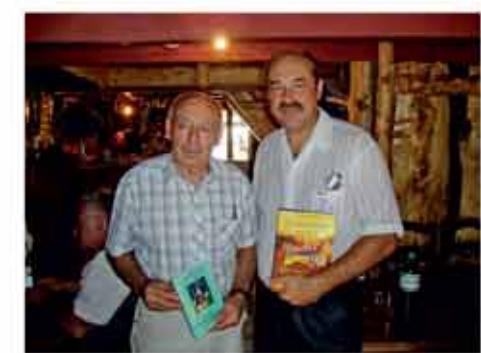

Pobočka v obci Koločava: +38 (067) 215-09-85
Sídlo společnosti v Kyjevě: +38 (067) 225-09-85
Muzeum-skansen „Stará vesnice“: +38 (097) 868-95-25
Bydlení v Koločava: +38 (067) 217-09-85

Розвідгрупа «Закарпатці» знову в Колочаві

У рамках відзначення 22-ї річниці незалежності України у Колочаві одночасно святкували і 70-річчя десантування на г. Менчул радянської розвідгрупи під керівництвом Ференца Патакі . 19 серпня 1943р. радянськими військовими спецслужбами десантовано сім десантників на полонину Менчул у районі Вільшани–Колочава. Їхнє завдання – вести розвідувальну роботу, розгорнути партизанську боротьбу на користь радянської армії, що наближалась до Карпатських кордонів німецько–угорських загарбників. Одним із головним завдань було з'ясувати стан оборонної лінії Арпада. У своїх радіограмах партизани неодноразово доповідали в Москву про стан справ у Колочаві. Всього до підпільної роботи було залучено понад 300 осіб місцевого населення. Більшість із них була викрита і розстріляна мадярськими спецслужбами. У 2013 р. виповнювалось 70 років з дня тих історичних та трагічних подій.

Головним місцем відзначення цієї дати стало Старе село в Колочаві. Історична і художньо–драматична реконструкція тих подій була відтворена екскурсоводами «Ажіо–тур» та членами сільського осередку Національної спілки краєзнавців області. Органічним її доповненням стала і презентація книги «Десант над Менчулом» автора Василя Ловги, сина члена розвідгрупи «Закарпатці» І.І. Ловги. Дійсно, в цей день Колочава перетворилася у справжнє місце бойових дій часів Другої світової війни. До цього часу в області жодного разу на такому рівні не встановували подвиг десантників–розвідників цієї групи. Слід зауважити, що саме завдячуши колочавцям на горі Менчул встановлено оновлений пам'ятний знак на честь подвигу визволителів нашого краю Ференца Патакі, Михайла Дякуна, Степана Лізанця, Івана Ловги, Вацлава Цемпера, Василя Чижмаря, Степана Чижмаря.

Міжнародний табір у Колочаві

У серпні 2013р. у Колочаві на оздоровленні перебували студенти–інтернаціоналісти з різних країн світу: 7 англійців, 4 естонців, 10 українців. Керівником проекту було обрано Самарського Дмитра з Білої Церкви. Фундатором виступила європейська комісія «Молодь у дії». Україно–англійсько–естонська програма мала назву «Руйнуємо стереотипи через мистецтво спілкування». До складу групи входили студенти–діти–сироти, діти із проблемних сімей. Учасники табору проживали у комплексі «Ажіо», а творчі мастерні діяли на базі школи.

24 серпня – особливе державне свято в Колочаві

День Незалежності України відзначається щорічно 24 серпня в честь прийняття Верховною Радою УРСР Акту проголошення незалежності України, що і стало днем створення України як держави. У минулому сторіччі на українських землях п'ять разів робились спроби проголошення незалежності України. Одна із таких спроб була здійснена і в нашему краї, а саме в м. Хуст 15 березня 1939р. Тоді повстало нова українська держава – Карпатська Україна з Президентом Августином Волошиним, до речі, уродженцем с. Келечин, Міжгірського району.

У Колочаві це свято проходить традиційно по-державницьки. Через центр села школярі несуть український прапор, розміром майже півсотки. Покладання квітів здійснюється до всіх пам'ятників–обелісків: загиблим у Першій світовій війні (1914–1918 рр.) та у Другій світовій війні (1939–1945 рр.), жертвам Голокосту, борцям національно–визвольного руху (січовикам, воякам УПА), воїнам–інтернаціоналістам. Цього року в рамках офіційної частини було встановлено представниками районної організації афганської війни постать воїна–афганця, авторської роботи колочавського скульптора Петра Штаєра. Група справжніх шанувальників незалежності України у складі 24 колочавців різного віку зробила сходження на гору Менчул, де було покладено квіти на місці висадки десанту 19 серпня 1943 р. розвідгрупи «Закарпатці». Не обійшлося і без святкової вечері та патріотичної пісні.

Ще одна пам'ятка в Колочаві

Колочава має імідж села–примирення. Тобто населеного пункту, в якому вшановуються всі жертви, незалежно від віросповідання , політичної орієнтації, в якій армії воювали чи загинули просто від звичайних людських конфліктів та непорозумінь. На 20 існуючих пам'ятниках викарбувано майже 750 прізвищ односельчан, які загинули за різних обставин. У цьому році на місці трагічної смерті Дербака Юрія Івановича встановлено пам'ятний хрест в урочищі Сухар–«Гроплянський». Як відомо, Дербак Ю.І. загинув 20 травня 1953 р. у результаті існуючого конфлікту з групою «Штаєра», до складу якої на той час входили Штаєр Михайло Іванович, Ваколя Василь Іванович, Ситар Юрій Федорович, Іваниш Андрій Дмитрович. Раніше до групи були причетні також Фриган Юрій Іванович, Дербак Василь Іванович. Пам'ятку встановили 27 серпня 2013 р. Дербак Василь Михайлович, Ледней Антон Васильович, Сюгай Юрій Йосипович, Аржевітін Станіслав Михайлович, Пилипчинець Василь Васильович.

Школи Колочави

У Колочаві особливе ставлення до шкільництва. Саме тому тут відкрито аж 3 музеї різних періодів функціонування школи. Туристи можуть побувати на уроці в церковно–приходській школі, відвідати чеську школу, зустрітись із жовтениями, піонерами, комсомольцями радянської школи.

«АФГАН» у Колочаві

19 жовтня 2013 р. у Колочаві проведено перший обласний фестиваль воїнів – інтернаціоналістів Афганістану. У цей день Колочава нагадувала військове містечко. Головною вулицею села під звуки духового оркестру і гуркотіння бронетранспортеру рухалась колона ветеранів-афганців, представників з усіх районів Закарпаття на чолі з керівником обласної організації А. Шейдиком. Зненацька на колону з-під мосту «напали афганські душмані» (аматори – «шуваві» з Брадольця, група Марковичів). Відбулась «перестрілка», лунали вигуки «знешкоджених» чужинців. Як данину пам'яті, учасники святкової ходи поклали квіти до обелісків загиблим воїнам Першої та Другої світової війни. Хвилюючий момент чекав на всіх біля Музею – меморіалу воїнам – інтернаціоналістам. Розрізати стрічку було доручено сільському голові В.Худинцю, голові обласної організації воїнів – афганців А.Шейдіку, ініціатору та спонсору С.Аржевітіну, автору скульптури П.Штаєру. Постать бронзового юнака, озброєного автомата і набоями, сягнула глибини душі кожного присутнього. Далі розпочався обласний фестиваль патріотичної пісні. Колочавець І.Штаєр виконав свою авторську пісню «Чужа війна». Слід зауважити, що 53 колочавцям воїнам – інтернаціоналістам довелося пройти через горнило «чужої війни» в 12 країнах світу. Більшість із них пізнали війну саме в Афганістані. Свято завершилось, коли заішло сонце, і перестала працювати польова кухня. Домовились зробити фестиваль «афганців» в Колочаві традиційним.

14 жовтня – День Покрови, День козацтва та УПА

14 жовтня всі християни світу східного обряду (православні та греко-католики) святкують Покрів Пресвятої Богородиці – церковне і народне свято. Крім того, цей день є днем народження українського козацтва та Української Повстанської Армії (УПА).

У Закарпатті ще й досі більшість людей ставиться скептично до теми козацтва. Традиційно лунає запитання: «Звідки у нас взялися козаки?». Відповідь на це можна отримати лише глибоко занурившись в історію нашого краю, особливо в часи 17–18 ст., коли частина закарпатських земель, в т.ч. і Мараморощина, до якої входила Колочава, перебували у складі князівства Трансільванії. Тодішній князь Трансільванії Дьюрд II

Ракоці за пропозицією гетьмана запорозьких козаків Богдана Хмельницького планував очолити після розпаду Річі Посполитої федерацію трьох рівноправних держав – Польщі, Литви, України і стати королем – правителем цього державоутворення. Під час антигабсбурзької національно – визвольної війни угорського народу під проводом родини Ракоці тісні стосунки з українським козацтвом підтримувались і на початку 18 ст. князем (господарем) Трансільванії (Семигороддя) графом Ференцом II Ракоці, який неодноразово проходив через Колочаву в бік Галичини чи Молдови. Про це свідчить історична пам'ятка у Вільшанах «1711 р. Тут був цар Ференц II Ракоці». Дослідники стверджують, що такі села на Міжгірщині як Голяти, Ракіти, Лісківці, Новоселиця теж були заселені втікачами – козаками з Лівобережної України. Як відомо, козацький, опришківський рух та діяльність УПА не обійшли Й Колочаву. Отже, традиційно 14 жовтня в нашему селі велике церковне і патріотичне свято.

Жовтень

Прем'єра презентації книги «Карпатська Україна» в Ужгороді

Презентація відбулася 11 жовтня не випадково. Саме 11 жовтня 1938 р. було створено перший автономний уряд на Закарпатті (тодішня Підкарпатська Русь).

Ужгородська презентація проходила впродовж дня: 10.00 – початок представлення книги в кімнаті–музей президента Карпатської України А. Волошина, що розміщена у краєзнавчому музеї; 11.00 – прес-конференція в Ужгородському прес-клубі, де в дискусіях брали участь В. Делеган – голова Закарпатської спілки краєзнавців, В. П. Густі – голова Закарпатської спілки письменників, С. Д. Федака – професор, доктор історичних наук, відомий дослідник Карпатської України та журналісти; 14.00 – театралізована презентація книги на історичному факультеті УжНУ; 16.00 – святкова хода учасників презентації по центральній частині м. Ужгорода та покладання квітів до пам'ятника А. Волошину; 17.00 – закладання капсули із землею з подвір'я (с. Келечин), на якому народився і проживав А. Волошин, на могилу його дружини, що знаходитьться на замковій горі; 17.30 – театралізоване відтворення подій, пов'язаних із передоднем та проголошенням Карпатської України. Це дійство проводилось на території Ужгородського замку для творчої інтелігенції м. Ужгорода. В ужгородській презентації книги було задіяно 32 колочавських акторів-аматорів.

Повернення Шугая

Чеські й українські кінематографісти планують відзняти нову версію про останнього опришка Карпат Шугая. Синопсис (короткий сценарний план) вже подано до відповідних мистецьких державних комісій Києва і Праги. Українську сторону сценаристів представляє Олександр Ігнатуша. В Україні він відомий як музикант, вокаліст, актор, режисер і сценарист. Останнім часом його можна побачити в телесеріалі «Свати» в ролі дільничного міліціонера. Художній фільм планується знімати в Колочаві. Головним консультантом фільму визначено автора книги «Шугай» (С. Аржевітін). Основна сюжетна лінія – протистояння особистості (Нікола Шугай) і держави (капітан Ян Коменський). Це фільм про дружбу і зраду, про свободу і гроші, про загадкове кохання та багато нових обставин правди і легенд опришка Карпат з Колочави.

Міжнародний художній пленер «Весна – 2013»

У червні 2013 р. на базі відпочинку «Ажіо» (директор Макар Іван Васильович) за сприяння начальника обласного управління відділу культури ОДА (Ю. Глеба) був проведений міжнародний художній пленер гостей з Англії, Росії, Білорусі та ужгородських митців Еми Левандської, Сергія Чирського, Людмили Боршош-Літун. Спілку художників Росії представляли: академік Міжнародної академії творчості Наталія Бітова, Борис Жиков, Тетяна Сердитова, Світлана Бутакова, Тетяна Васильєва. З Лондона малювати Колочаву прибула член Королівської спільноти живописців, член клубу художників «Челсі» Наталія Авдєєва. Олександр Захаренко – член-кореспондент Міжнародної академії творчості, член Міжнародного художнього фонду представляв митців із Білорусії. Десятки картин із зображенням величної і неповторної природи нашого села розійшлися по всьому світу, а закарпатські газети ще довго розповідали про Колочавську «мистецьку мекку».

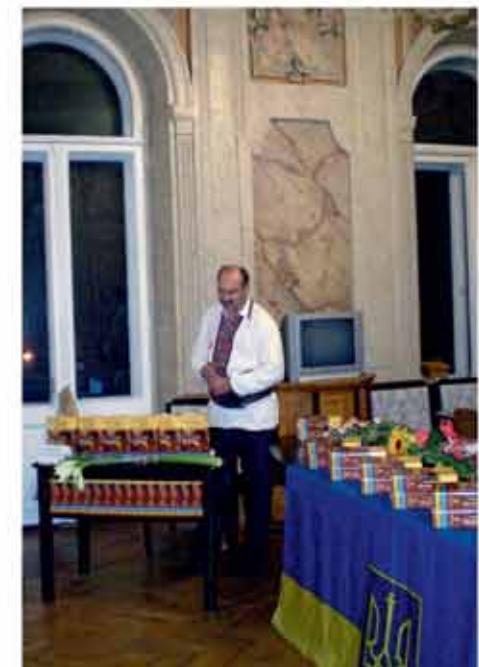

Презентація книги «Карпатська Україна» в Києві

22 листопада 2013 р. у приміщенні Національної спілки письменників України, що у Києві, відбулася інсценізована презентація книги. Її учасниками стали письменники, історики, краєзнавці та члени товариства «Закарпатці у Києві». В обговоренні взяли участь член-кореспондент Академії наук, доктор історичних наук, голова Національної спілки краєзнавців України О.Реєнт, радник МВС, генерал внутрішньої служби В.Дурдинець, завідувач відділу Інституту історії України НАН, доктор історичних наук С.Віднянський, завідувач відділу Інституту історії, доктор історичних наук С.Кульчицький, завідувач відділу Національного інституту стратегічних досліджень, доктор історичних наук С.Здюрук, професор Київського національного університету ім.. Т. Шевченка доктор І.Патриляк та багато інших науковців і дослідників історії України. Всі виступаючі підкреслювали, що книга дісно є своєрідним історико-політологічним путівником по Закарпаттю, яке залишається terra incognita для більшості громадян України, включаючи й істориків України.

Театралізовану частину презентації книги взяли на себе члени Закарпатської обласної організації Національної спілки краєзнавців України – колочавське відділення. Костюми використані з фондів музеюного комплексу «Старе село» в с. Колочава. Ведучими–модераторами вечора були закарпатці М.Делеган та В.Густі.

Така яскрава, змістовна і театралізована презентація книги в стінах Національної спілки письменників відбулась вперше, як наголошували письменники–сторожили.

Колочавські екскурсоводи відточують свою майстерність

Колочавський музейний комплекс «Старе село» (скансен) у 2009 р. Національною спілкою краєзнавців України визнаний як найкращий недержавний музей в нашій державі. Саме тому колочавські екскурсоводи вирішили перевірити, а чи є вони найкращими серед колег–експкурсоводів аналогічних музеїв України. Свій іспит–тест вони складали в головному музеї–

скансені України – Музей просто неба (Київ – Пирогово), Переяслав–Хмельницькому скансені , Музей Т.Шевченка в Каневі, музей Голодомору в Києві, музей Великої Вітчизняної війни (м.Київ). Враховуючи, що в Колочаві екскурсоводам доводиться часто виконувати театралізовані дії, довелось відвідати і столичні театри, щоб вдосконалити свою артистичність. Підсумок вояж: майстерність наших колочавських екскурсоводів не поступається рівню висококваліфікованих колег іменитих музеїв України. У цьому році наші екскурсоводи планують здійснити змагання–навчання з колегами Ужгородського і Львівського музеїв–скансенів.

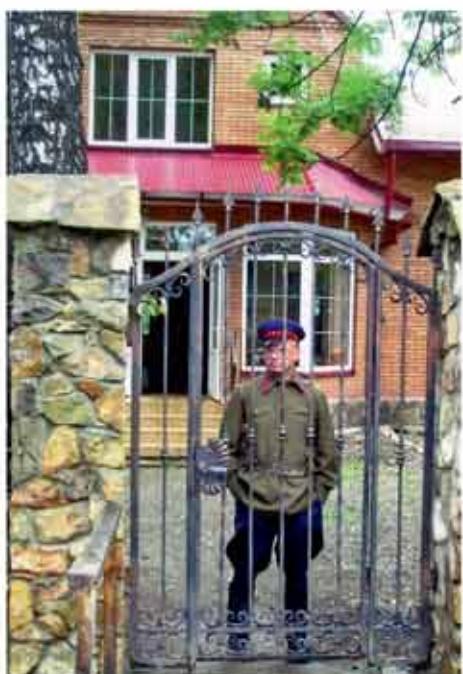

Народний театр Колочави

Переглянувши Інтернет, можна з впевненістю стверджувати, що таку кількість публікацій та згадок у засобах масової інформації, як є про Колочаву, не має жодне село в Україні. Звісно, все це завдячує новому туристичному обличчю Колочави. Особливою привабливістю колочавських музеїв є те, що всі вони «оживають» через театралізовані дійства та інтерактивну реконструкцію історичних подій. Сьогодні в арсеналі екскурсоводів є близько 50 мізансцен на будь-яку тему для вибагливого та долітливого туриста. До «народного театру» Колочави сьогодні причетні понад 100 акторів-аматорів, які з великим бажанням та майстерністю беруть участь у багатьох сільських та музейних програмах. Серед них наймолодшим є Маркович Іванко, неодмінним супутником якого є скрипка та колочавська коломийка. Щоб прикрасити його репертуар, я додав до його програми «Туристичні коломийки Колочави». Їх презентація відбулась під час одного з колочавських фестивалів. З великом захопленням коломийки про туристів слухали і в Києві.

Колочавські фотоетюди

Колочавські туристичні коломийки

Колочава в Інтернеті побила всі села,
буде доля колочавців весела–весела.

В Колочаву йдуть туристи групами густими,
та не оден пушов дому з жебами пустими.

Поселився в Колочаві і Ольбрахт і Еган,
полюбився їм до серця Василь Макар –Швеган.

Колочаву знають чехи, як село музеїв,
а Наталка у «Четніці» поїТЬ ротозеїв .

Колочаву знають в світі, як село музеїв,
та Й Маркович у «Привалі» поїТЬ ротозеїв.

Йшли туристи з Мерешора та й зашли в «Зупинку»,
просиділи у Шмулиги цілу білу днинку.

В Колочаві не всталося не вдного єvreя,
а в Чертежику їм стойть цілих три музея.

В Колочаві колись жило аж 500 єреїв,
а типири в пейсах встрінеш Бабчика з музеїв.

Колочаву можна чути й у Верховній Раді,
тоді наши колочавці ой раді, ой раді.

Ще недавно колочавці ходили у гуні,
а типер наш Аржевітін стойть на трибуні.

В Колочаві фестивалі оден на одному,
ой не хочуть йти туристи додому – додому.

В Колочаву і міністри, й Президенти ходять,
а чиновники ся сердят, бо вни їх обходять.

Ще не вмерла Україна, не вмре й Колочава,
доки в світі бде гуляти її добра слава.

Ще не вмерла України, й Колочави слава,
бо за село файно взявся Аржевітін Слава.

Вже не живе в Колочаві ні тифус, ні голод,
прийде скоро газопровід – пропаде і холод.

Тридцять году колочавці чекають на газа,
а на Київ май напала кризова зараза.

Та напали би на пана великії воші,
що не хоче виділяти в Колочаву гроши.

Ще недавно моя мамка ходила в папучках,
а типири по асфальту бігає в каблучках.

За асфальт я зазвідавим у свого тата,
а він каже то робота Слави– депутата.

На сезоні колочавці лиш най зайде іній,
на Широких їм пам'ятник оден на Україні.

В Колочаві попугай на всю Верховину,
а як треба Швеган зробить й на всю Україну.

В Колочаві ще не било співання сякого,
бо у світі ніс села файного такого.

Церква Преображення Господнього

У Колочаві-Брадолець у 1999 р. була зведена церква Преображення Господнього. Брадолецьку греко-католицьку громаду офіційно зареєстрували у 1995 р., а в 1997 р. вирішили своїм коштом і власними силами збудувати церкву на місці колишнього дитсадка. Вже у 1998 р. було завершено спорудження цегляної однонефної церкви з вежею на головному фасаді. Будівництвом керував голова церковної ради Іван Худинець, Юрій Мацола, Юрій Ясінко. Іконостас до церкви зробив хустський майстер Єміліян Рущак, а малювання ікон забезпечували власними силами. Служив у селі о. Іван Бровді, а згодом (і на даний час) о. Іван Ярема. 9 березня 2008 р. владика Мілан Шашік освятив завершений парохіальний будинок. 15 грудня 2013 р. Колочаву знову відвідав владика греко-католицької єпархії Мілан з нагоди посвячення розпису храму (візантійський стиль), а також посвячення мраморних ікон, що прикрашають вхід до храму. По

завершені богослужіння єпископ Мілан нагородив відзнаками Мукачівської єпархії – подячними листами 8 колочавців-меценатів: Мацолу Василя Васильовича, Мацолу Івана Юрійовича, Худинця Петра Івановича, Худинець Василину Йосипівну, Хланту Юрія Михайловича, Буркало Полагу Микитівну, Ясінко Василину Федорівну, Шимоню Василину Онофріївну. Особливою грамотою нагороджено Худинця Івана Йосиповича, Архієрейською грамотою за пожертвування на розпис храму – Аржевітіна Станіслава. Були також освячені мраморні ікони (Преображення Господне та Покрова Матері Божої), які встановлені, завдячуючи Худинцю Івану Йосиповичу та його 4 синам. Під час богослужіння було висвячено у дияconi Шимона Віталія з Буштина (проживає в Колочаві). Наступного дня 16 грудня 2013р. в Ужгородській канцелярії греко-католицької єпархії Аржевітіна С. було нагороджено орденом третього ступеня «Преосвященого владики Андрія Бачинського» за пожертвування храмам у Колочаві та меценатську допомогу церквам Міжгірського та Тячівського деканатів.

Київський Майдан колочавців

На Майдані у Києві можна було зустріти більше двох десятків колочавців. Серед них Сюгай Анатолій, Макар Іван, Дербак Христина, Худинець Василь, Беца Андрій, Сюгай Мар'яна, Дербак Михайло, Штаєр Андрій, Шетеля Василь, Романюк Юрій, Романюк Василь, Дербак Сергій, Галатиба Віталій та інші. Закарпатська кухня, яка працювала більше 100 днів на Майдані (три котли на 650 літрів) була організована родиною Аржевітіх. Суттєва допомога майданівцям була надана колочавцями і різними продуктами харчування. Один із працівників кухні, Герой України із Небесної сотні Олександр Капінос (із Тернопільщини) загинув 18 лютого 2014 р.

Автор текстів у цьому номері – Станіслав Аржевітін.
Головний редактор, засновник та видавець – С. Аржевітін.
Редакційна колегія: І. Макар, В. Макар, В. Леньо, М. Сюгай, Ю. Хланта.
Випусковий редактор – С. Шиндра.
Дизайн та верстка – студія графічного дизайну «Золоте серце»
www.golden-heart.com.ua
Виготовлення накладу – поліграфічний центр «Можай».
м. Київ, пров. Карельський, 8. Тел. (044) 228-70-05.
Загальний наклад 2000 прим.
Свідоцтво ЗТН №457/49Р від 10.04.08.
електронна адреса: novakolochava@ukr.net
Фото з архіву С. Аржевітіна
www.kolochava.com

